Entrevista: Ramon Járrega parla de la vil·la romana de L'Alqueria (Moncofa)

Després de dues campanyes arqueològiques (2007 i 2008) en aquesta vil•la romana de Moncofa (Plana Baixa, Castelló), Ramon Járrega, director tècnic de les excavacions i investigador de l'ICAC, en fa la valoració. Járrega ha estat quatre anys professor associat d'Història antiga a la Universitat Jaume I de Castelló i actualment és arqueòleg investigador de l'ICAC.

L'Alqueria és un jaciment clau per a l'estudi de la romanització a la comarca de la Plana Baixa (Castelló). És molt probable que correspongui a una vil•la romana perquè s'hi han trobat fragments de pintura parietal. Probablement aquesta vil•la va pertànyer en època romana al territori de Saguntum. Entre les troballes més rellevants hi ha tres dipòsits de líquids amb paviment d'opus spicatum i el característic revestiment de mitja canya. El dipòsit més gran fa 5,60 x 5,30 metres per 1,50 de fondària.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Imatges dels dipòsits del jaciment de L'Alqueria.

Les intervencions a L'Alqueria formen part d'un programa de recerca de la Universitat Jaume I (UJI) dirigit pel dr. Juan José Ferrer i finançat per la Direcció General de Patrimoni de la Generalitat Valenciana. Properament se signarà un conveni de col•laboració entre la UJI i l'ICAC per donar continuïtat als treballs. Està previst que les restes arqueològiques de la vil•la de L'Alqueria s'integrin dins un projecte de camp de golf que promou el mateix Ajuntament de Moncofa.

Per què són importants els dipòsits que s'han trobat a L'Alqueria?

Perquè ens indiquen una part de l'economia de les vil•les romanes. Són un element d'explotació del territori i permeten documentar part del procés de transformació de la collita.

Collita de què?

S'estan fent anàlisis del morter de la paret per saber què contenien. Hi ha la tendència de pensar que servien per a vi o oli, els dos grans productes de la Mediterrània a part del blat, però també podien servir per a salaons, una hipòtesi plausible per la proximitat del mar. A Xàtiva fins i tot s'han trobat dipòsits per fer lli.

Les anàlisis ho aclariran?

Sí. I si podem excavar al voltant també serà més fàcil saber com funcionava el conjunt. En una excavació com més superfície abastis més possibilitat tens, per planimetria, de saber per a què servia cada àmbit. Si eren dipòsits per a oli o vi, per exemple, també hi havia d'haver un punt de premsat i un punt de decantació. Si tenim sort, els trobarem.

Això demostraria que eren instal•lacions industrials?

No ho sabem. No semblen dipòsits per a l'autoconsum, però ho podrien ser.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Quan es van construir?

En aquest jaciment hi ha material arqueològic ibèric o romanorepublicà, però no estrats arqueològics d'aquesta època. I els dipòsits no sabem quan es van fer, perquè les parets presenten diferents capes de revestiment hidràulic (senyal que se'n va fer un ús continuat). Però sí que sabem quan es van abandonar: al segle IV.

Com és?

Sembla un abandonament intencionat, perquè hi ha argiles abocades i tègules senceres i tot, tant de planes com d'imbrices. Per damunt hi ha un mur molt arrasat que té una direcció diferent i que podria correspondre a la construcció posterior. O sigui que segurament hi ha una remodelació de la vil•la al segle IV.

Aquesta continuïtat en l'ocupació és perquè és una àrea fèrtil?

Sí, tot i que no podem saber quin abast tenia el regadiu en aquell moment. Les columnes pol•líniques fetes al proper jaciment dels Estanys (Almenara) mostren molta olivera i vinya: potser era més de secà! Però hi ha una font molt bona a la Vilavella, un poble proper, i no seria estrany que s'alimentessin d'aquella aigua. A més el terreny de L'Alqueria és pla i està al costat d'un camí mil•lenari, un ramal de la Via Augusta ple de jaciments ibèrics i romans.

El de Moncofa és un dels molts que es podrien excavar, doncs.

Sí, i aquest hem tingut la sort de poder-lo excavar, perquè a l'horta és bastant difícil. Així com al secà és fàcil trobar restes en superfície, a l'horta no, perquè de sempre hi ha hagut molt moviment de terres i que trobis ceràmica no vol dir res; són terres en explotació. A L'Alqueria s'hi ha de fer un camp de golf, tot i que preservant les restes romanes.

És significatiu, el topònim *L'Alqueria*?

Sí, i a més és un nom d'origen àrab! Pot indicar dues coses: que en època medieval hi havia

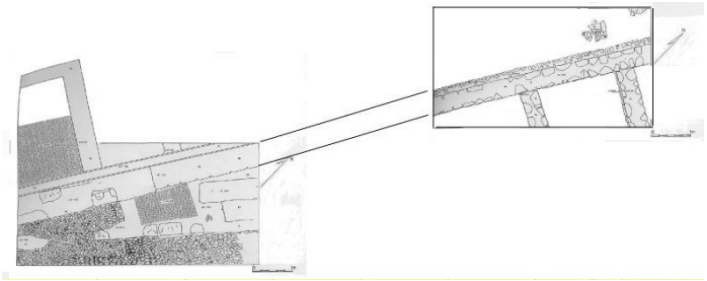
hagut una alqueria com a pervivència de l'hàbitat romà (però no hem trobat ceràmiques medievals), o que la gent, en veient que hi havia ruïnes i s'hi havia viscut, en digués "l'alqueria", de la mateixa manera que a Reus i Cambrils hi ha els jaciments dels "Antigons", és a dir, lloc on hi ha coses antigues.

Quina importància té L'Alqueria en l'entorn més immediat, la comarca de la Plana?

Aquest jaciment i el de Benicató, a Nules, són gairebé els únics que s'han excavat en extensió. Per això, si podem anar-hi treballant, a més de tenir una zona visitable es podrà donar exemple de com es vivia en època romana a la Plana.

Carme Badia i Puig

Entrevista feta el setembre del 2009

Planta del jaciment de l'Alqueria del 1996, any en què es va fer una primera intervenció de salvament al jaciment.

Vegeu què n'ha dit la premsa:

El Periódico Mediterráneo (6/8/2008)